

Attentie: 'Overbevolking'

In deze maand raakt alles vroeg of laat in een stroomversnelling, voor immen en dus ook voor imkers. Het 'vroeg of laat' is niet los te zien van het weer. Aanvankelijk ziet het er nog onschuldig uit. Her en der nog wat bloeiende paardebloemen, het eerste fluitekruid, kortom genieten van het voorjaar. Maar daar binnen die kasten, daar gebeurt het. Daar gaat de ontwikkeling toch altijd weer sneller dan we ons voorstellen, ook tijdens een periode koud weer in een vroeg voorjaar. Als we voor het gemak even een menselijke maatstaf aanleggen dan zijn de volken, vooral na een warme aprilmaand, snel door hun

140 pubertijd met speeldopjes heen en staat het serieuze werk te beginnen. We hebben gezorgd voor prachtig ontwikkelde volken, dagelijks worden honderden bijen geboren, dagelijks groeit de bevolking naar overbevolking. Als attente imker (mij zullen ze dit jaar niet te pakken nemen), hebben we voldoende ruimte gegeven en toch overkomt het ons. Op een gegeven moment is ook die noodrem uitgewerkt en hangt er een prachtige voorzwerm in de lucht. Na het scheppen van die zwerm blijft de imker zitten met de vraag waarom hij zich toch weer heeft laten verrassen. Er was toch zo'n mooi schema gemaakt. Allemaal waar, maar uiteindelijk bepalen andere factoren of er wel of niet doppen worden aangezet. Ga er voor alle zekerheid maar van uit dat het wel gebeurt. De zwerm komt op de eerste mooie dag na een koude periode, je kunt er op wachten. Het zwermen, voor bijen de normaalste zaak van de wereld, probeert de imker te voorkomen. Om een optimale honingooft niet mis te lopen of om overlast te voorkomen, want we weten maar al te goed dat imkeren in de bebouwde kom gelijk staat aan imkeren in een porseleinkast. Nooit zal ik vergeten hoe een volk met een jonge onbevuchte koningin tijdens een nachtdienstserie van deze imker drie dagen achtereen als 'bruidszwerm' de aandacht vroeg. Wat voelde ik me een 'bijenhouder'. Heeft u het geluk een voorzwerm te scheppen, prachtig, er is niets mooiers dan dat. Laat ze bouwen en geniet van de enorme werklust waar geen ander volk aan kan tippen. Let er wel op, jawel het vermanende vingertje, dat dit volk over een week of zes opnieuw zwermneiging heeft. Niet 'krijgt of kan krijgen', maar heeft. Maar nu zij we extra attent. Na vijf weken maken we het moerloos en tien dagen later breken we alle doppen. Het volk is nu absoluut moerloos. Inmiddels hebben we jonge moertjes gekweekt en een daarvan

krijgt het absoluut moerloze volk via een drieramer of op een andere manier. Een dergelijk volk is in een perfecte conditie om een dracht te benutten. Nauwelijks open broed, veel vliegbeijen en een jonge koningin. Mijn hartje, wat wil je nog meer.

Het eerste fluitekruid, voorjaar polder Terschelling, nabij Midsland. Foto: Ko Zoet.

Zwermtijd, hectische toestanden

De 'hectische' of 'gejaagde' toestand ligt niet aan de bijen, maar aan de imker die alsnog probeert de schade binnen de perken te houden. Hier een verslag. Op 20 mei komt er een zwerm aangevlogen op de schutting met duidelijke vingervormige uitsteeksels, jonge moeren dus. Geschept in een korf. Voor een jongemoerszwerm erg vroeg, want iedereen was laat met het maken van kunstzwermen. Op 26 mei hangt er in de pruimenboom een niet al te grote zwerm. Ik was blij dat ik de kap op had. Bij het afvegen van de bijen van de stam werd ik dusdanig gestoken dat de handschoenen er aan te pas moesten komen. Het leek wel een hongerzwerm. Het hele jaar

vond ik de bijen prikkelbaar/stekurig. Op 29 mei was een kleine nazwerm aangevlogen, in een drieramer gedaan. Op 30 mei vliegt hij eruit en gaat op het dak van de bijenstal zitten. Geschept en bij de zesramer gestort.

Op 30 mei zwermt mijn eigen korfvolk. 's-Avonds de korf naar voren gezet om hem af te laten vliegen op korf met de zwerm van 20 mei. Bij het verzetten hoor ik een tuter en kwakers. Korf op de kop gezet en voor zover mogelijk doppen gebroken.

Eind mei kwamen de fruitvolken thuis, die op verzoek van de fruitteler langer in de bongerd waren gebleven dan me lief was. De volgende dag meteen aan het werk gegaan. Afleggers gemaakt, ongemerkte moeren moeilijk te vinden, van drie volken alle ramen afgeschud in nieuwe kast, gevolg zeer sterke vegers. Ook hier waren bij een volk al een tuter en kwakers. Ruim een week later vegers geïnspecteerd. De vegeer van het volk met de tuter en kwakers was klein en had doppen aangezet. Met het afschudden van alle ramen uit de broedkamer zijn een of meer jonge moertjes meegegeven. Oude moeder gezwermd en wellicht ook een jonge moeder. Na drie weken geen jonge moertjes aan de leg. Het duurde zes weken of langer alvorens de eerste eitjes verschenen. Twee volken bultbroed. Twee andere moertjes werden darrenbroedig op de heidedracht...

Wintergroenolie als SOS-boodschapper

Er geldt nog steeds, er is meer onder de zon dan we weten. In De Volkskrant van 22 februari komt een fascinerend verslag voor van de manier waarop planten elkaar kunnen informeren omtrent de aanval van een vijand. Tabakspianten die door een bepaald virus worden bedreigd verdedigen zich daartegen door het aanmaken van salicylzuur en geven tegelijkertijd informatie door omtrent de strijd die wordt geleverd. De stof waarmee de aangevallen plant de buren waarschuwt werd geïdentificeerd als methylsalicylaat oftewel **wintergroenolie**, een etherische olie uit de heideplant *Gaultheria procumbens* die vroeger als medicinale olie werd gewonnen. Tijdens het onderzoek van drie plantenziektenkundigen van de Rutgers-Universiteit New Jersey naar de verspreiding van salicylzuur in planten kwamen ze erachter dat de planten ook methylsalicylaat of wintergroenolie verdampen. De stof wordt gevormd uit het al aanwezige salicylzuur en wordt na verdamping door nog niet geïnfecteerde bladeren of planten opgenomen die het dan weer in

salicylzuur omzetten. Volgens de onderzoekers een uniek verdedigingssysteem tegen virussen dat nog niet eerder was ontdekt.

Publicaties van imker Noel

De publicaties over het experimentele werk van imker Noel met wintergroenolie hebben veel reacties losgemaakt. Telkens werd me de vraag gesteld waar wintergroenolie verkrijgbaar is. Een imkercollega van Texel gaf de gouden tip. Naam, adres van de leverancier en overige bijzonderheden kunt u in 'Vraag en Aanbod' in ons blad terug vinden.

Rekent u even mee? $100 \times 60 \times 50 \times 6 \times 14 = 25.200.000$ afgerond 25.000.000.

100 is het aantal bijen dat de kast per minuut verlaat. 60 herleidt dat aantal vluchten tot een uur.

50 is het aantal bloemen dat per uur wordt bezocht.

6 is het aantal uren dat per dag wordt gewerkt.

14 is het aantal dagen van de fruitdracht.

We kunnen dus stellen: Als per minuut 100 bijen de woning verlaten dan is dat per uur $60 \times 100 = 6000$ bijen. Als elke bij per uur 50 bloemen bezoekt, dan bezoeken onze 6000 bijen per uur $6000 \times 50 = 300.000$ bloemen. Omgerekend tot een dag van zes vlieguren betekent dat $6 \times 300.000 = 1.800.000$ bezochte bloemen. Als de fruitdracht 14 dagen duurt, dan zijn er in die periode $14 \times 1.800.000 = 25.000.000$ bloemen bezocht. De 25.000.000 bevruchte bloemen kunnen 25.000.000 gave appels opleveren. Hun aanwezigheid hebben deze appels te danken aan onze bijen. Marktwaaarde van een appel per stuk $\dots \times 25.000.000 = \dots$

Dank zij onze bijen!

Het weer in mei

Klimatologisch bedraagt het landelijk gemiddeld aantal uren zonneschijn 200, de hoeveelheid neerslag 52 mm en de gemiddelde maximumtemperatuur 17,1°C

Mei Maanden				
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag (mm)	Max.temp (°C)
1992	zeer zonnig	(258)	normaal	zeer warm (21,0)
1993	zonnig		normaal	warm (19,4)
1994	somber	(159)	normaal	normaal
1995	zonnig	(230)	normaal	vrij warm (18,2)
1996	zeer somber	(147)	normaal	koud (15,0)

Geraadpleegd

Boven, H. van, Het jaar 1996, Imkersproat 6(3): 4 (1996)
 De Volkskrant 22/2/97. Tabakspiant voert strijd in de lucht.
 Trip, B., Rekent u even mee? Imkersvereniging Zuid-Laren
 e.o. 1996 No. 59